

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 43. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 4 березня 1944. No. 43. New York and Jersey City, Saturday, March 4, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-9237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Армія буде приймати 17-літніх на спеціальний вишкіл

Команда армії проголосила, що буде приймати 17-літніх хлопців на спеціальні курси воєнного вишколу. Ці хлопці не належатимуть до ніякої поборової класи і тому їх вишкіл буде вважатися як підготовчий. Потреба поширення вишколу і на 17-літніх виявилася щойно тепер, коли багато із ноборових, що відбували спеціальні курси,

притягнуто до активної військової служби, щоб доповнити стан армії. Дотеперішні курси медицини, дентистики й ветеринарії, на котрі вписалися молодці у ноборовім віці, будуть іти далі, а студенти, що покінчать ці курси, будуть опісля автоматично приділені до відповідних воєнних установ.

ЗГАДАЛИ ЗА У. Н. СОЮЗ.

„Ди Джерзей Джорнал“ дістав від департаменту скарбу спеціальну грамоту заслуги за оголошення в справі воєнних бондів. Це перший часопис на цілу Метрополитальну Округу (Нью-Йорк і північна частина Нью-Джерзі), що одержав таке призначення. Висказуючи подяку тим, що допомогли своїми оголошеннями дістати таку нагороду, висловив Джерзей Джорнал Український Народний Союз. А між тими, що заняті в цій газеті поставила газета на передове місце українського журналіста Степана Магуру.

СОЮЗОВЕЦЬ НА ВОЄННИХ ОБРАЗАХ.

Перед кількома днями помістили американські газети воєнну знімку, випущену фотографічним Корпусом Маринарки, на якій бачимо по середині сержанта Михайла Старовецького як „винахідника модерної пральні“ на Савт Паціфіку. Це син бл. п. Антона і Анни Старовецьких з Сейнт Клер, Па. Є він членом 9 відділу У. Н. Союзу. Має старшого брата, що є теж в армії. І ще дві сестри і двох молодших братів. Усі вони є членами У. Н. Союзу.

СЛУШНА ЗАВВАГА!

Канадійська „Будучність Нації“ з 14. лютого, згадуючи за Другий Конгрес Американських Українців, що відбувся недавно в Філадельфії, робить таку заввагу:

„Нажаль через воєнні події від Комітету Українців Канади не було там представника. Подібно не прислали американські українці свого представника на наш конгрес до Винніпегу в червні минулого року. На будуче треба стояти за те, щоби на подібні конгреси приїздили представники зорганізованого українства і треба їх заздальгідь на це запросити...“

Коли іде про українців в Канаді й українців в стейтах, то це не важко перевести, а тільки треба за те пам'ятати.

ЗГАДУЄ ЗА ФІЛЬМУ „УКРАЇНА“.

Ян Квапінські, віцепрем'єр польського уряду на вигнання, розповідаючи в Лондоні про свої враження з побуту в Злучених Державах, де перебував як польський делегат на конференцію У. Н. Р. Р. А., заявив, як подає ПАТ, між іншим таке:

„Одиноким прикрим диссонансом — коли іде про конференцію — був показ пропагандної советської фільми „Україна“ на передодні замкнення нарад. Польська делегація зложила на руки предсідника Ради У. Н. Р. Р. А., п. Діна Ачесона, рішучий протест проти цього, що в будинку, в якому відбувалася конференція, висвітлювано під опікою советської делегації фільму, що представляла сцени, що обиджають польські почування“.

Але, казав прем'єр, зате генеральний директор У. Н. Р. Р. А., Герберт Ліман, виявив для польських справ велике зрозуміння і є певність, що у всіх працях і на всіх провідних становищах цієї організації будуть польські фахівці.

ЗАДУМУЮТЬ ПЕРЕНЕСТИ ДО КИЄВА УКРАЇНСЬКУ АКАДЕМІЮ НАУК.

(ОНА). — Московська радіовисильня передала вістку, що на спеціальнім засіданні Української Академії Наук рішено перенести цю інституцію до Києва. Академія находилася в столиці України до самої війни, а коли німці почали наступати, то її перенесено на схід.

Українська Академія Наук відзначилася у воєнних змаганнях тим, що її члени зробили винаходи в області металургії і працювали над відреставруванням вуглевих копалень в Донецькому Басейні.

Передана радієм з Москви вістка говорить, що коли Академія буде перенесена до Києва, то в першу чергу працюватиме над відбудовою народного господарства в знищеній наїздником Україні.

Американські війська відбивають ворога під Анцієм

У вівторок німці кинули на 1,000 ярдів широкий фронт коло Анція, під Римом, повні три дивізії військ, аби знищити всі ці аліантські інвазійні війська. Німцям удалося посунутися на півтори тисячу ярдів між містами Априлією й Чістерною. У четвер одначе американці, при допомозі сильної артилерійної заслони, повели протиатаку, в

котрій зараз відбили тисячу ярдів і ще посуваються далі вперед.

Вони мають вигляди на дальші успіхи, бо негода, котра не давала американським летунам піддержувати належно сухозимні війська, скінчилася, а великі бомбовики звичайно весівають повернути перемогу на бік своїх військ.

ВІЯСНЯЄ ПОСТУПОК МИТРОП. ШЕПТИЦЬКОГО.

Згадуючи за відозву митроп. А. Шептицького і проф. Кубійовича, якою закликається все населення Західної України незалежно від національності жити в згоді, а зокрема до українців, щоб не брати участі в переслідуванні польського населення, аргентинський „Перелом“, подає, що польські газети дивуються, що таке сталося, а так є, що:

„Хто знає і розуміє митроп. Шептицького, того не здивує його виступ. В питаннях християнського почуття і справедливості він впродовж свого довгого життя ніколи не давав приводу до найменших закидів“.

До цього можна додати, що зате польський єпископат ніколи, навіть в часі варварської „паціфікації“, не відізвався ні одним словом, щоб погамувати не одні дикі методи польської влади, застосовувані супроти безборонного українського населення.

„РОСІЙСЬКІ ГІТЛЕРІВЦІ В ПАЇЦІ“.

Під таким наголовком пише ньюйорське „Новое Русское Слово“ про „цікаву статтю“ якогось проф. П. Іванова, поміщену в берлінській російській газеті „Новое Слово“. В ній пишеться про страх і песимізм, викликаний серед „антисовєтських національних сил“ з тої причини, що захиталась віра в перемогу над большевиками. Пишеться в тім берлінським часописі, що советське населення переконане, що вже цієї зими Німеччина буде розтощена. Н. Р. Слово додає до цього, що ось таке писання в Берліні означає, що російських гітлерівців напав страх.

ВИКОНУЄ ОБОВ'ЯЗКИ АРХИМАНДРИТА.

Як уже було подано, помер в Римі о. Діонісій Ткачук, архимандрит ЧСВВ. Тепер виконує тимчасово обов'язки архимандрита о. Діонісій Головецький ЧСВВ.

ЛІТАК СКИДАЄ БОМБИ НА ВАТИКАН

Ватиканське радіо подає, що одинокий „англо-американський“ літак літав низько понад Ватиканом, скинув ладунок бомб на Ватикан та вбив одного робітника й ранив одного монаха.

НОВА АЛІАНТСЬКА ОФЕНЗИВА ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ

Важкі американські бомбовики знову підняли офензиву проти Німеччини, бючи з баз у Британії по неназваних іменами промислових центрах у південно-західній Німеччині.

АЛІАНТИ ПЕРЕСТАЮТЬ ПОСИЛАТИ ТУРЕЧЧИНІ ЗБРОЮ

Бритійський уряд приказав здержати всякі висилки воєнних матеріалів до Туреччини.

З цього роблять висновок, що аліантські заходи втягнути Туреччину в війну по їх стороні не повелися. Кажуть, що висилку амуніції здержано на домагання Росії, котра переконала Британію, що цю зброю можна буде вжити корисніше деінде.

НІМЦІ ВИСЛАЛИ ДО ГАЛИЧНИНИ 20,000 ІТАЛІЙСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

(ОНА). — Німецька окупаційна влада вислала до Галичини 20,000 італійських робітників, яких німці заставили працювати при будові воєнних укріплень. Ці робітники складаються з бувших дезертирів, що перед роком втікли з італійської армії і з бувших політичних заслаників, що їх Мусоліні тримав в тюрмах за спротив фашистській владі. Тепер ці люди працюють при будові нових воєнних фортифікацій над Бугом. Там є також кілька тисяч італійських жидів, яких вислано до Галичини перед роком, але їх до згаданого вище числа не заключено. Святіший Отець протестував, щоб німці оставили італійських жидів в спокою, але вони зігнорували його протест і депортували жидів на схід.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Армія без орієнтаційної програми?

Відомий військовий знавець Генсон В. Балдвин підносить в „Нью Йорк Таймсі" питання основних переконань вояків про військові й армію.

Порушили йому справу приватні листи від людей, що служать в армії. Звертають вони йому, видно як військовому знавцеві, увагу на повний брак розуміння цілей теперішньої війни, що мовляв панує серед вояків.

Пишуть, що вояки загально вважають своїм обов'язком робити як можна найменше. Найбільше поважається не тих вояків, що свою роботу сповняють як найкраще, але тих, що обходяться з найменшим висиланням. Таке наставлення можна доглядати, кажуть інформатори Балдвина, не тільки серед вояків, але й серед офіцерів; серед цих останніх навіть у вищому ступні, бо вони знаходяться під меншим доглядом та можуть свої обов'язки скидати зо своїх плечей на підфіцерів.

Це байдужне відношення до військових обов'язків автори листів до Балдвина приписують повному браку переконань серед вояків щодо цілей, для яких ця війна ведеться. Вояки, мов-

ляв, відносяться зовсім байдужно до ідеалу боротьби до фашизму. Як вони мають які ідеали, то хіба дістати більше пасочків, себто вищу рангу.

Могло би здаватися, що армія не має думати про цілі війни, а тільки думати про те, як її вести, а переводження цілей у життя оставити політикам. Та один з листів до Балдвина каже зовсім слушно, що армія без ідеалу не має духа співпраці, без якого дуже важко переводити успішні військові операції. Коли вояки вислухають бездушних лекцій офіцерів, які самі не переконані глибоко про свої слова, то їм не можна дивуватися, коли ті речі в бою легко вивітрять з голови й вояк-оставляється без зав'язання, потрібного для видержання важких особистих переживань боїв.

Гансон В. Балдвин подає такі голоси самих вояків і, хоча сам видно з ними погоджується, не каже, як з цією нестачею боротися. Коли справа дійсно стоїть так, як пише Балдвин, то вона дійсно вимагає негайної зарплатної акції з боку чинників, що відповідають за ведення війни та заведення раціонального мира.

ФІНЛЯНДІЯ ПОКАЗЧИКОМ

Виходить, що таки прийде до завершення зброї між Фінляндією і ССР. І то на тих умовах, які проголошено з Москви. Хоч умовини ті тверді, то треба припускати, що вони булиб далеко твердіші, колиб не було американського впливу на Сталіна в тому напрямі, щоби довести до припинення війни між Советами і Фінляндією. Без цього впливу певно не булоб надії задержати Фінляндію самостійність, хоч і на обокроєній території, як і той уряд, який вибраний народом. А виглядає, що це можливе. Принаймні наразі. А колиб таке вдержалось, то це ще булоб в теперішніх міжнародних обставинах для Фінляндії ратунком. В тому напрямі іде мабуть і політика нашого уряду. Зате, колиб до такого замирення не дійшло, то це булоб великим моральним ударом, зверненням в сторону великих демократій; знов для інших народів в Європі, особливо для тих, що сусідують з Советами, запечатанням їх долі. А так, то це може залишитись якась надія, що не у всьому заважуватиме виключно тільки один голос, себто диктат Москви.

З цього виходить, що справа полагоди конфлікту між Фінляндією і ССР — є дуже важною проблемою, бо загально-європей-

ського значіння. Якщо тут заважив тільки один голос, себто диктат, то вже не булоб ніякої надії, що міг би заважувати в подібних справах в найближчій будучності якийсь інший голос. Очевидно, що це ще не означає, що навіть як прийде до злагоди фінсько-советського збройного конфлікту і замирення, то вже так буде, як тепер ті справи наладнано. Совети можуть кожної хвилини ситуацію змінити в такий спосіб, що може вирости кожного часу новий конфлікт. Ось і тому таку велику вагу прив'язують до того, які будуть справжні відносини між Фінляндією і Советами по замиренню, якщо воно наступить. Бо доперва це буде вказівкою, чи Совети думають про справжнє і постійне замирення з самостійною Фінляндією, чи тільки відкладають підбій Фінляндії на дальший час.

Думаємо, що на розв'язку і цієї проблеми не треба буде надто довго ждати. Вона скоро виявиться, як тільки буде розгромлений Гітлер.

З ПИСАННЯ „ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК“.

Большевицькі газети помістили статтю проф. М. Петровсько-

го, „доктора історичних наук, ректора Історичного Інституту Академії Наук України". Стаття має такий наголовок: „Ніхто не зможе відірвати Західної України від сім'ї радянських народів". У статті є стільки похвал на адресу Галичини, що самі галичани, читаючи те, будуть дивуватись, звідки це все нагло взялось. Очевидно, що легко догадатись, чому це так, хто слідує за політичними подіями. В статті є такий уступ:

„Красота і гордість української епічної поезії, славні історичні думки були вперше записані на музику в Східній Галичині й звідси поширились в інші частини України і між козаків, доблесних борців за незалежність України, серед яких було багато галичан".

Або таке: „Великий гетьман України Богдан Хмельницький, (який, до речі, вчився і виховався в Галичині) проголосив в 1649 році, що вся Русь, це Галичина з містами Львів і Галич, повинна становити частину української держави".

Як бачимо, то советська пропаганда, як Москва прикаже, то й щодо України таке втне, що тільки читай і дивуйся.

БАНКРОТСТВО ГОЛЯНДСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ НА УКРАЇНІ.

(ОНА). — З Гаги прийшла вістка, що плян переселення на Україну три мільйони голяндського населення дістав в лоб. Коли німці окупували українські землі, то почали напирати на своїх квізлінгів в Голяндії, щоб вони старалися кольонізувати захоплену нацистами територію. Голова голяндського банку, Рост ван Тоннінген, згодився фінансувати голяндську кольонізацію на українських землях і позакладав для тої цілі кольонізаційні бюро, централь яких находилася в Рівнімі, а філії в Тернополі, Вильні й Ковні.

Агітацію до виїзду на Україну перебрала на себе голяндська нацистична партія, якої бесідники їздили по Голяндії і зивали на рід іхати на Україну і творити там „нову автономну Голяндію". Агітатори обіцяли голяндцям все що могло заохотити їх покидати рідний край й іхати в невідомому їм сторону творити нове життя. Наслідком несовісної агітації — сотні тисяч селян, риболовців, робітників, і навіть досвідчених купців — злакомилися на скорі збагатіння і виїхало на Україну. Але довго там не попасали. Велике число голяндських кольоністів виїхали з України по кількох місяцях часу, а багато з них вернулися додому ще перед тим, заки червона армія почала гнати німців на захід. Тепер доносять з Гаги, що наслідком советської

офензивної голяндської кольонізація України скінчилася, бо німці збагнули, що вони того краю не вдержать і казали голяндцям забиратися. Тисячі голяндських родин опинилося в Польщі, на Литві, решта в Галичині, або в советським полоні.

РОЗСТРИЛИ В СЯНОЦІ.

Між містами, в яких останніми часами німці розстріляли публично до п'ять тисяч осіб, находиться місто Сянік. Таке подає ПАТ.

**МИРОН
ЛИТВІН
І СИН**
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW-YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
Й ОКОЛИЦЮ
**МИХАЙЛО
НАСЕВИЧ**
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

**ПЕТРО
ЯРЕМА**
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEIrose 5-6577

**\$150.00 ЦІЛИЙ
ПОХОРОН**
І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4648

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крови для подружого свідчення.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—7:30; неділя 11—1:30.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.